

3404

Տ Ա Ն Ա Ն Ո Վ Ա Կ Ա Ն
ՆԱՌՈՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԲԱՆՎՈՐՈՒՀԻՆԵՐԻ
ԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ի. Վ. ՍՏԱԼԻՆ

ՃԱՌ, ԱՐՏԱՍՍԱՆԱԾ
ՄՏԱԽԱՆՈՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆԸ

3K33

Ե-33

ԱՅԿՈՒԵՀՐԱՏ ● 1935

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ՑԵՐԿԻՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵՔ.

0284 - 28 12 38

249

24 JUN 2005

3K33

Ժ-33

այր

ՍՏԱԽԱՆՈՎԱԿԱՆ
ԲԱՆՎԱՐՆԵՐԻ ՑԵՎ ԲԱՆՎՈՐՈՒՀԻՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

17 NOV 2009

Ի. Վ. ՍՏԱԼԻՆ

ՃԱՌ, ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ
ՍՏԱԽԱՆՈՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆԸ

17 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1935 Ք.

ՀԱՅԿՈՒՍՏՐԱՏՈՒԹՅՈՒՆ 1988

05.08.2013

3409.

1028
37

1

ՍՏԱԽԱՆՈՎՅԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընկերներ, ստախանովականների մասին այստեղ, այս խորհրդակցությանը, այնքան շատ և այնքան լավ խոսեցին, վոր ինձ իսկապես քիչ բան է մնում ասելու: Այնուամենայնիվ, քանի վոր ինձ ամբիոն կանչեցիք, պետք է մի քանի խոսք ասեմ:

Ստախանովյան շարժումը չի կարելի դիտել վորպես բանվորների ու բանվորուհիների սովորական շարժում: Ստախանովյան շարժումը բանվորների ու բանվորուհիների մի այնպիսի շարժում է, վորը մեր սոցիալիստական չինարարության պատմության մեջ կմտնի վորպես նրա փառավոր եջերից մեկը:

Վորն է ստախանովյան շարժման նշանակությունը:

Նախ և առաջ այն, վոր նա արտահայտում է սոցիալիստական մրցության նոր վերելքը, սոցիալիստական մրցության նոր, ավելի բարձր ետապը: Ինչո՞ւ նոր, ինչո՞ւ ավելի բարձր: Վորովհետև նա, ստախանովյան շարժումը, վորպես սոցիալիստական մրցության արտահայտություն, նպաստավոր կերպով տարբերվում է սոցիալիստական մրցության հին ետապից: Անցյալում, մոտ յերեք տարի առաջ, սոցիալիստական մրցության առաջին ետապի շրջա-

նում, սոցիալիստական մրցությունն անսպասելի չէր կատարված նոր տեխնիկայի հետ: Ասենք՝ այն ժամանակ մեզ մոտ, իսկապես, համարյա չկար ել նոր տեխնիկա: Իսկ սոցիալիստական մրցության ներկա ետապը—ստախանովյան շարժումը, ընդհակառակը, անսպասելի կատարված է նոր տեխնիկայի հետ: Ստախանովյան շարժումն աներևակայելի կլիներ առանց նոր, ավելի բարձր տեխնիկայի: Ձեր առջև կանգնած են ընկերներ Ստախանովի, Բուսիդինի, Սմեռանինի, Կրիվոնոսի, Պրոնինի, Վինոգրադովաների և շատ ուրիշների նման մարդիկ, նոր մարդիկ, բանվորներ ու բանվորուհիներ, վորոնք լիովին տիրապետել են իրենց գործի տեխնիկային, թամբել են այն և առաջ են բռնել: Մի յերեք տարի առաջ մեզ մոտ այդպիսի մարդիկ չկային, կամ համարյա չկային: Սրանք նոր, առանձնահատուկ մարդիկ են:

Այնուհետև: Ստախանովյան շարժումը բանվորներին ու բանվորուհիներին մի այնպիսի շարժում է, վոր նպատակ է դրել հաղթահարել տեխնիկական աշխատանքը, հաղթահարել գոյություն ունեցող նախազգային կարողությունները, հաղթահարել գոյություն ունեցող արտադրական պլաններն ու հաշվեկշիռները: Հաղթահարել, վորովհետև դրանք, հենց այդ նորմաներն արդեն հնացել են մեր սրերի համար, մեր նոր մարդկանց համար: Այդ շարժումը խորտակում է տեխնիկայի վերարժեքայն ճին հայացքները, խորտակում է տեխնիկական ճին նորմաները, նախազգային ճին կարողությունները, արտադրական ճին պլանները և պահանջում է նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաներ, նախազգային կարողություններ, արտադրական պլաններ ստեղծել: Նա կոչված է հեղափոխություն կատարելու մեք արդյունաբերության մեջ: Այդ իսկ պատճառով, նա, ստախանովյան շարժումն իր հիմքում խորապես հեղափոխական է:

Այստեղ արդեն ասացին, վոր ստախանովյան շարժում

մը վորպես նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաների արտահայտություն, աշխատանքի այն բարձր արտադրողականություն տիպարն է, վորը կարող է տալ միմիայն սոցիալիզմը և վորը չի կարող տալ կապիտալիզմը: Այդ միանգամայն ճիշտ է: Ինչո՞ւ կապիտալիզմը չափազանց և հաղթահարեց ֆեոդալիզմին: Վորովհետև նա ստեղծեց աշխատանքի արտադրողականության ավելի բարձր նորմաներ, նա հնարավորություն տվեց հասարակությանը՝ անհամեմատ ավելի արտադրանք ստանալու, քան ֆեոդալական կարգերում էր ստացվում: Վորովհետև նա ավելի հարուստ դարձրեց հասարակությանը: Ինչո՞ւ սոցիալիզմը կարող է հաղթել և պետք է հաղթի և անսպասելի կհաղթի քաղաքական կապիտալիստական սխտեմին: Վորովհետև նա կարող է աշխատանքի ավելի բարձր որինակներ, աշխատանքի ավելի բարձր արտադրողականություն տալ, քան քաղաքական կապիտալիստական սխտեմը: Վորովհետև նա կարող է ավելի շատ արդյունքներ տալ հասարակությանը և կարող է հասարակությանն ավելի հարուստ դարձնել, քան քաղաքական կապիտալիստական սխտեմը:

Վրանք կարծում են, թե սոցիալիզմը կարելի չէ ամբողջենլ՝ մարդկանց վորոչ չափով նյութատես հավասարեցնելով՝ չքաշոր կյանքի բաղայի վրա: Այդ ճիշտ չէ: Դա սոցիալիզմի մանր-բուրժուական պատկերացումն է: Ինչոք սոցիալիզմը կարող է հաղթել միմիայն աշխատանքի ավելի բարձր արտադրողականության բաղայի վրա, ավելի բարձր, քան կապիտալիզմի պայմաններում, արտադրանքների և սպառման ամեն տեսակ առարկաների առատության բաղայի վրա, հասարակության բոլոր անդամների ունևոր և կուլտուրական կյանքի բաղայի վրա: Բայց վորպեսզի սոցիալիզմը կարողանա հասնել իր այդ նպատակին և ամենից ավելի ունևոր դարձնել մեր խորհրդային հասարակությանը, անհրաժեշտ է ունենալ յերկրում աշխատանքի այնպիսի արտադրողականություն, վորը ղեկավարեցում է

կապիտալիստական առաջավոր յերկիրներէ աշխատանքի արտադրողականությունից: Առանց դրան մտածելն անգամ ավելորդ է արտադրանքների և սպառման ամեն տեսակ առարկաների առատության մասին: Ստախանովյան շարժման նշանակութիւնն այն է, վոր նա մի այնպիսի շարժում է, վորը խորտակում է տեխնիկական հին նորմաները, վորպէս անբավարար նորմաներ, մի շարք դեպքերում դերագանցում է կապիտալիստական առաջավոր յերկիրների աշխատանքի արտադրողականությունից և այդպիսով դործնական հնարավորութիւն է ստեղծում մեր յերկրում սոցիալիզմն ե՛լ ավելի ամրացնելու, հնարավորութիւն է ստեղծում մեր յերկիրն ամենաուսնեւոր յերկիրը դարձնելու համար:

Սակայն դրանով չի սպառվում ստախանովյան շարժման նշանակութիւնը: Նրա նշանակութիւնը նաև այն է, վոր նա նախապատրաստում է սոցիալիզմից կոմունիզմին անցնելու պայմանները:

Սոցիալիզմի սկզբունքն այն է, վոր սոցիալիստական հասարակության մեջ ամեն մեկն աշխատում է ըստ իր ընդունակութիւնների և սպառման առարկաներն ստանում է վո՛չ թէ ըստ իր պահանջմունքների, այլ ըստ այն աշխատանքի, վոր նա կատարել է հասարակության համար: Այդ նշանակում է, վոր բանվոր դասակարգի կուլտուրական-տեխնիկական մակարդակը դեռ բարձր չէ, մտավոր և ֆիզիկական աշխատանքի հակադրութիւնը շարունակում է գոյութիւն ունենալ, աշխատանքի արտադրողականութիւնը դեռ այնքան ել բարձր չէ, վոր ապահովի սպառման առարկաների առատութիւնը, ուստի և հասարակութիւնը հարկադրված է սպառման առարկաները բաշխելու վո՛չ թէ ըստ հասարակության անդամների պահանջմունքների, այլ հասարակության համար նրանց կատարած աշխատանքի համեմատ:

Կոմունիզմը դարգացման ավելի բարձր աստիճանն է:

Կոմունիզմի սկզբունքն այն է, վոր կոմունիստական հասարակության մեջ ամեն մեկն աշխատում է ըստ իր ընդունակութիւնների և սպառման առարկաներն ստանում է վո՛չ թէ ըստ իր կատարած աշխատանքի, այլ կուլտուրական-գարգացած մարդու այն պահանջմունքների համաձայն, վոր ունի նա: Այդ նշանակում է, վոր բանվոր դասակարգի կուլտուրական-տեխնիկական մակարդակը բավականաչափ բարձրացել է, վորպէսզի նա կարողանա խախտել մտավոր աշխատանքի ու ֆիզիկական աշխատանքի միջև գոյութիւն ունեցող հակադրության հիմքերը, վոր մտավոր աշխատանքի ու ֆիզիկական աշխատանքի հակադրութիւնն արդէն չբացել է, իսկ աշխատանքի արտադրողականութիւնը հասել է այնպիսի բարձր աստիճանի, վոր կարող է ապահովել սպառման առարկաների լրակատար առատութիւնը, ուստի և հասարակութիւնը հնարավորութիւն ունի այդ առարկաները բաշխելու ըստ իր անդամների պահանջմունքների:

Վրոմանք կարծում են, թէ մտավոր աշխատանքի ու ֆիզիկական աշխատանքի հակադրութիւնը կարելի չէ վո՛չնչացնել վորոշ չափով կուլտուրական-տեխնիկական հասարակութիւնում մտավոր ու ֆիզիկական աշխատողներին, ճարտարագետներին ու տեխնիկներին, մտավոր աշխատողների կուլտուրական-տեխնիկական մակարդակն իջեցնելու և միջին վորակում ունեցող բանվորների մակարդակին հասցնելու միջոցով: Այդ բնավ ճիշտ չէ: Այդպէս կարող են մտածել կոմունիզմի մասին միմիայն մանր-բուրժուական շահագրասները: Իրոք մտավոր աշխատանքի ու ֆիզիկական աշխատանքի հակադրութիւնը վո՛չնչացնել կարելի չէ միմիայն բանվոր դասակարգի կուլտուր-տեխնիկական մակարդակը բարձրացնելու և ճարտարագետ-տեխնիկների մակարդակին հասցնելու միջոցով: Ծիծաղելի կլիներ կարծել, թէ այդպիսի վերելքն անիրադրո՞ծելի չէ: Այդ կատարելագոյն իրադրո՞ծելի չէ խորհրդային հասարակարգի պայ-

մաններում, վորտեղ յերկրի արտադրողական ուժերն աղատագրված են կապիտալիզմի կապանքներից, վորտեղ աշխատանքն աղատագրված է շահագործման ճնշումից, վորտեղ իշխանության գլուխն է կանգնած բանվոր դասակարգը և վորտեղ բանվոր դասակարգի յերկտասարդ սերունդը բոլոր հնարավորություններն ունի ապահովելու իր տեխնիկական բազմազանացի կրթությունը: Վոչ մի հիմք չկա տարակուսելու, վոր միմիայն բանվոր դասակարգի կուլտուրական-տեխնիկական այդպիսի վերելքը կարող է խափանել մտավոր աշխատանքի և ֆիզիկական աշխատանքի հակադրության հիմքը, վոր միմիայն նա կապիտալիզմի աշխատանքի այն բարձր արտադրողականությունը և սոցիալական առաքիանքի այն առատությունը, վորոնք անհրաժեշտ են սկսելու համար անցումը սոցիալիզմից կոմունիզմին:

Այս անհրաժեշտ ստախանովյան շարժումը նշանակալից է այն տեսակետից, վոր նա պարունակում է մեր յերկրի բանվոր դասակարգի հենց այդպիսի կուլտուրական-տեխնիկական վերելքի առաջին սաղմերը,—ճիշտ է, դեռևս թույլ,—բայց և այնպես՝ սաղմերը:

Իսկապես, դիտեցե՛ք ընկեր ստախանովականներին: Ի՞նչ մարդիկ են դրանք: Դրանք գլխավորապես յերկտասարդ և միջին տարիքի բանվորներ ու բանվորուհիներ են, կուլտուրական ու տեխնիկական կոլեկտիվ մարդիկ, վորոնք աշխատանքի ճշգրտության, ճշտապահության որինակներ են տալիս, վորոնք դիտեն զնահատել ժամանակի դործոնն աշխատանքի համար և սովորել են ժամանակը վո՛չ միայն բոլորներով, այլև վայրկյաններով հաշվել: Նրանց մեծամասնությունն անցել է այսպես կոչված տեխնիկական միջնորդ և շարունակում է լրացնել իր տեխնիկական կրթությունը: Նրանք ազատ են միջանի ճարտարագետների, տեխնիկների ու տնտեսադարների պահպանողականությունից ու ճահճացումից, նրանք խիզախորեն առաջ են գնում

խորտակելով տեխնիկական հնացած նորմաները և ստեղծելով նոր, ավելի բարձր նորմաներ, նրանք ուղղումներ են մտցնում մեր արդյունաբերության ղեկավարների կազմած նախադժային կարողությունների ու տնտեսական պլանների մեջ, նրանք շարունակ լրացնում և ուղղում են ճարտարագետներին ու տեխնիկներին, նրանք հաճախ օգնորենցում և առաջ են մղում նրանց, վորովհետև նրանք այնպիսի մարդիկ են, վորոնք կատարելապես տիրապետել են իրենց գործի տեխնիկային և գիտեն տեխնիկայից քամել այն սուս-վելադույնը, վոր կարելի չէ քամել նրանից: Այսոր դեռ ստախանովականները քիչ են, բայց ո՞վ կարող է կասկածել, վոր վաղը նրանք տասնապատիկ ավելի կլինեն: Մի՞թե պարզ չէ, վոր ստախանովականները նորարարներ են մեր արդյունաբերության մեջ, վոր ստախանովյան շարժումը մեր ինդուստրիայի ապագան է, վոր նա պարունակում է բանվոր դասակարգի ապագա կուլտուրական-տեխնիկական վերելքի սերմը, վոր նա բաց է անում մեր առաջ այն ուղին, վորով միայն կարելի չէ հասնել աշխատանքի արտադրողականության այն բարձրագույն ցուցանիշներին, վորոնք անհրաժեշտ են սոցիալիզմից կոմունիզմին անցնելու և մտավոր աշխատանքի ու ֆիզիկական աշխատանքի հակադրությունը վոչնչացնելու համար:

Այս է, ընկերներ, ստախանովյան շարժման նշանակությունը մեր սոցիալիստական շինարարության դործում:

Արդյո՞ք Ստախանովը և Բուսիդինը մտածո՞ւմ եյին ստախանովյան շարժման այս մեծ նշանակության մասին, յերբ նրանք ձեռնամուխ եյին լինում տեխնիկական հին նորմաները խորտակելուն: Իհարկէ, վո՛չ: Նրանք իրենց հոգսն ունեյին, նրանք ձգտում եյին դուրս բերել ձեռնարկությունը ճիշդվածքից և ղեկավարտել տնտեսական պլանը: Այսպիսի ձգտելով այդ նպատակին, նրանք հարկադրված եյին խորտակել տեխնիկական հին նորմաները, զարգացնել աշխատանքի այնպիսի բարձր արտադրողականություն, վորը

գերազանցում է կապիտալիստական առաջնորդ յերկիրներէն։ Սակայն ծիծաղելի կլիներ կարծել, Վոր այդ հանգամանքը կարող է թեկուզ նվազագույն չափով նվազեցնել ստախանովականների շարժման պատմական մեծ նշանակութիւնը։

Նույնը կարելի չէ ասել նաեւ այն բանվորների մասին, Վորոնք մեր յերկրում առաջին անգամ բանվորական պատգամավորների խորհուրդներ կազմակերպեցին 1905 թվին։ Նրանք, իհարկէ, չէին կարծում, Վոր բանվորական պատգամավորների խորհուրդները սոցիալիստական կարգի հիմք կծառայեն։ Նրանք միայն պաշտպանւում էին ցարիզմից, բուրժուազիայից՝ բանվորական պատգամավորների քորհուրդներ ստեղծելով։ Սակայն այդ հանգամանքը բնավ չի հակասում այն անտարակուսելի փաստին, Վոր բանվորական պատգամավորների խորհուրդների համար 1905 թվականին Լենինգրադի ու Մոսկովայի բանվորների սկսած շարժումը, վերջին հաշիւով, բերեց-հասցրեց կապիտալիզմի ջախջախմանը և սոցիալիզմի հաղթանակին աշխարհի մի վեցերորդ մասում։

2.

ՍՏԱԽԱՆՈՎՅԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ

Այժմ մենք կանդնած ենք ստախանովյան շարժման որբանի մոտ, նրա ակունքներում։

Արժեք նշել ստախանովյան շարժման միջանի բնորոշ դէերը։

Նախ և առաջ աչքի յե ընկնում այն փաստը, Վոր նա, այդ շարժումն սկսվեց ինչ-Վոր ինքնաբերաբար, համարյա տարերայնորեն, ներքեից, առանց մեր ձեռնարկութիւնների վարչութիւնների վորէե ճնշման։ Դեռ ավելին. այդ շարժումը ծնունդ առավ և ծավալվել սկսեց վորոշ չափով հակառակ մեր ձեռնարկութիւնների վարչութիւնների կամքին, նույնիսկ պայքար մղելով նրա դեմ։ Ընկ. Մուրտուզը ձեզ արգեն պատմեց, թե ինչպիսի տանջանքներ է ստիպված յեղել կրելու Արխանգելսկի սղոցագործարանի բանվոր ընկեր Մուսինսկին, յերբ նա տնտեսական կազմակերպութիւնից դադանի, վերահսկիչներից դադանի, նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաներ եր մշակում։ Հենց իր՝ Ստախանովի ձակատաղիրն ավելի լավ չի յեղել, վորովհետեւ նա հարկադրված եր իր առաջխաղացութիւն ընթացքում պաշտպանվել Վո՛չ միայն վարչութիւն միւրանի պաշտոնյաներից, այլև միջանի բանվորներից, Վորոնք ծաղրում ու

Հայրածուս եյին նրան «նորամուծութիւնների» համար: Ինչ վերաբերում է Բուսիզինին, ապա հայտնի յէ, վոր նա իր «նորամուծութիւնների» համար քիչ էր մնում աշխատանքից զրկվելու գործարանում, և միայն ցեխի պետ ընկ: Սոկրիստիկու միջամտութիւնն ողնեց նրան գործարանում մնալու:

Ինչպէս տեսնում եք, յեթե մեր ձեռնարկութիւններն վարչութիւն կողմից վորեւէ ներդրութիւն էլ չեղել է, ապա այդ վո՛չ թե ընդառաջել է ստախանովյան շարժմանը, այլ նրա դեմ է դնացել:

Հետեւաբար ստախանովյան շարժումը ծնունդ է առել և ծաղաղվել է վորպէս ներքեւից ընթացող շարժում: Յեւ վատկապէս այն պատճառով, վոր նա ծնունդ է առել ինքնաբերաբար, հատկապէս այն պատճառով, վոր նա ներքեւից է ընթանում, նա մեր ժամանակի ամենակենսունակ և անհաղթահարելի շարժումն է:

Ապա պետք է կանգ առնել նաեւ ստախանովյան շարժման մի այլ բնորոշ գծի վրա: Այդ բնորոշ գիծն այն է, վոր ստախանովյան շարժումը տարածվեց մեր ամբողջ Միութեան մէջ վո՛չ թե աստիճանաբար, այլ ինչ — վոր չտեսնված արագութեամբ, ինչպէս մրրիկը: Ի՞նչից սկսվեց բանը: Ստախանովին ամխի հանույթի տեխնիկական նորման բարձրացրեց 5 կամ 6 անգամ, յեթե վոչ ալելի: Բուսիզինը և Սֆետանինը նույնն արին, մեկը՝ մեքենաշինութեան աստղարեղում, մյուսը՝ կոչկեղենի արդյունաբերութեան աստղարեղում: Թերթերը հաղորդեցին այդ փաստերի մասին: Յեւ հանկարծ ստախանովյան շարժման բոցը բռնեց ամբողջ յերկիրը: Ի՞նչն է այստեղ բանը: Վո՞րտեղից ստացվեց այդ արագութիւնը ստախանովյան շարժման տարածման գործում: Գուցէ Ստախանովը և Բուսիզինը ԽՍՀՄ-ի մարդերում ու շրջաններում մեծ կապեր ունեցող մեծ կազմակերպիչներ են և նրանք իրենք են կազմակերպել այդ գործը: Վո՛չ, իհարկէ, վո՛չ: Գուցէ Ստախանովը և Բուսիզինը

Հայրածուսութիւնն ունեն մեր յերկրի մեծ դեմքը՝ ըր լինելու և նրանք իրենք են տարածել ստախանովյան շարժման կայծերն ամբողջ յերկրում: Այդ էլ ճիշտ չէ: Այստեղ դուք տեսաք Ստախանովին և Բուսիզինին, նրանք հանդես յեկան խորհրդակցութեանը: Դրանք պարզ ու համեստ մարդիկ են, առանց համամիութենական մասշտաբի դեմքերի դափնիներ վաստակելու վորեւէ հաջակնութեան: Յէս նույնիսկ կարծում եմ, վոր նրանք մի քիչ շփոթված են շարժման այն թափից, վորը ծաղաղվեց մեզ մոտ հակառակ նրանց սպասածի: Յեւ յեթե, չնայած դրան, Ստախանովի ու Բուսիզինի նետած լուցկիները բավական յեղան, վոր ամբողջ գործը բոցավառվի, ապա այդ նշանակում է, վոր ստախանովյան շարժումը կատարելապէս հասունացած գործ է: Միմիայն այն շարժումը, վորը կատարելապէս հասունացել է և մղումի յէ սպասում աստղարեղ դալու համար, միմիայն այդպիսի շարժումը կարող էր այդքան արագորեն տարածվել ու մեծանալ ձնազնդի նման:

Ինչո՞վ բացատրել այն հանգամանքը, վոր ստախանովյան շարժումը լիովին հասունացած մի գործ հանդիսացավ: Ի՞նչն է պատճառը, վոր նա այդպէս արագ ծաղաղվեց: Վորո՞նք են ստախանովյան շարժման արմատները:

Նրանք, այդ պատճառները, առնվազն չորս են:

1) Ստախանովյան շարժման հիմք ծառայեց նախ և առաջ բանվորների նյութական դրութեան արմատական բարելավումը: Կյանքն ավելի լավ է դարձել, ընկերներն Կյանքն ավելի ուրախ է դարձել: Իսկ յերբ ուրախ ես ապրում, աշխատանքը հաջող է գնում: Սրանից էլ ստացվում են արտադրական բարձր նորմաները: Սրանից էլ առաջ են դալիս աշխատանքի հերոսներն ու հերոսուհիները: Այս և նախ և առաջ ստախանովյան շարժման արմատը: Յեթե մեզ մոտ ճշմարտամ լինէր, յեթե մեզ մոտ զորհադրութիւնն՝ բանվոր դատակարգի այդ պատուհասը լինէր, յեթե մեզ մաս կյանքը վատ, խղճուկ, տխուր լինէր, ապա վոչ մի

ստախանովյան շարժում չէր լինի մեղ մոտ (ծափահարու-
թյուններ)։ Մեր պրոլետարական հեղափոխությունն աշ-
խարհիս միակ հեղափոխությունն է, վորին վիճակվեց
ցույց տալ ժողովրդին վո՛չ միայն իր քաղաքական ար-
դյունքները, այլև նյութական արդյունքները։ Բանվորական
բոլոր հեղափոխություններից մենք միայն մեկը դիտենք,
վորը մի կերպ իշխանություն հասավ։ Դա Փարիզի կոմու-
նան էր։ Սակայն նա յերկար դոյություն չունեցավ։ Նա
ճիշտ է, փորձեց խորտակել կապիտալիզմի կապանքները,
սակայն չկարողացավ խորտակել դրանք և առավել ևս չկա-
րողացավ ցույց տալ ժողովրդին հեղափոխության նյութա-
կան բարոր արդյունքները։ Մեր հեղափոխությունը միակն
է, վորը վո՛չ միայն փչրեց կապիտալիզմի շղթաները և ա-
զատություն տվեց ժողովրդին, այլև կարողացավ նաև
նյութական պայմաններ տալ ժողովրդին ունևոր կյանքի
համար։ Այդ է մեր հեղափոխության ուժն ու անպարակե-
լիությունը։ Իհարկե, լավ բան է կապիտալիստներին վորն-
քեղը, կալվածատերերին վորնդեղը, ցարական ուղրիչնիկնե-
րին վորնդեղը, իշխանությունը վերցնելն ու ազատություն
ստանալը։ Այդ շատ լավ է։ Բայց դժբախտաբար միայն
ազատությունը դեռ շատ քիչ է։ Յեթե հացը տակաս է,
յեթե յուղն ու ձեթը տակաս են, կոտորեղենը տակաս է,
բնակարանները վատ են, ապա միմիայն ազատությամբ
շատ բան չես կարող անել։ Շատ դժվար է, ընկերներ՛ր,
միայն ազատությամբ ապրելը (հավանության քացական-
չություններ, ծափահարություններ)։ Վորպեսզի կարելի
լինի լավ և ուրախ ապրել, անհրաժեշտ է, վոր քաղաքա-
կան ազատության բարեքները լրացվեն նյութական բա-
րեքներով։ Մեր հեղափոխության բնորոշ առանձնահատ-
կությունն այն է, վոր նա ժողովրդին վո՛չ միայն ազատու-
թյուն տվեց, այլև նյութական բարեքներ, այլև ունևոր
ու կուլտուրական կյանք վարելու հնարալորություն։ Ահա

1026
37

թե ինչու, մեղ մոտ կյանքն ուրախ է դարձել, և ահա թե
ինչ հողի վրա յե աճել ստախանովյան շարժումը։

2) Ստախանովյան շարժման յերկրորդ աղբյուրը մեղ
մոտ շահագործման բացակայությունն է։ Մարդիկ մեղ
մոտ վո՛չ թե շահագործողների համար, վո՛չ թե պոր-
տաբույծներին հարստացնելու համար են աշխատում,
այլ իրենց համար, իրենց դասակարգի համար, իրենց
խորհրդային հասարակության համար, վորտեղ իշխա-
նության դուխն են կանգնած բանվոր դասակարգի լա-
վաբույն մարդիկ։ Այդ պատճառով ել աշխատանքը մեղ
մոտ հասարակական նշանակություն ունի, նա պատվի ու
փառքի գործ է։ Կապիտալիզմի պայմաններում աշխատան-
քը մասնավոր, անձնական բնույթ ունի։ Շատ արտադրե-
ցիլ՝ շատ ել ստացիլ և ապրիլ քեզ համար, ինչպես գի-
տես։ Քեզ վոչ վոք չի ճանաչում և ճանաչել չի ուղում։
Դու աշխատում ես կապիտալիստների համար, դու նրանց
հարստացում ես։ Յեվ այլ կերպ ինչպե՞ս կարող եր լինել։
Հենց դրա համար ել վարձել են քեզ, վոր դու հարստաց-
նես շահագործողներին։ Դու համաձայն չես դրան՝ մտի՛ր
գործադուրկների շարքերը և քարշ տուր դոյությունդ՝ ինչ-
պիս կարող ես,—ուրիշներին, ավելի համակերպվողներին
կգտնենք։ Այդ իսկ պատճառով մարդկանց աշխատանքը
բարձր չի դնահատվում կապիտալիզմի պայմաններում։
Հասկանալի յե, վոր այդ պայմաններում ստախանովյան
շարժումը չի կարող տեղ ունենալ։ Այլ բան է խորհրդային
հասարակարգի պայմաններում։ Այստեղ աշխատավոր
մարդը պատիվ ունի։ Այստեղ նա աշխատում է վո՛չ թե
շահագործողների համար, այլ իրեն համար, իր դասա-
կարգի համար, հասարակության համար։ Այստեղ աշխա-
տավոր մարդը չի կարող իրեն լքված ու մենակ զգալ։
Ընդհակառակը, մեղ մոտ աշխատավոր մարդն իրեն զգում
է իր յերկրի ազատ քաղաքացի, մի տեռակ՝ հասարակա-
կան գործիչ։ Յեվ յեթե նա լավ է աշխատում և հասարա-
կությունը տալիս է այն, ինչ վոր կարող է տալ,—նա աշ-

խառանքի հերոս ե, նա վառքով ե պատկերում: Հասկանալի յե, վոր միայն այդպիսի պայմաններում կարող եր ծնունդ առնել ստախանովյան շարժումը:

3) Ստախանովյան շարժման յերրորդ արդյունքն այն պետք ե համարել, վոր մեզ մոտ կա նոր տեխնիկա: Ստախանովյան շարժումն որդանապետ կատարած ե նոր տեխնիկայի հետ: Սուանց նոր տեխնիկայի, առանց նոր գործարանների ու ֆարրիկանների, առանց նոր սարքավորման՝ ստախանովյան շարժումը չեր կարող ծնունդ առնել մեզ մոտ: Սուանց նոր տեխնիկայի՝ տեխնիկական նորմաները կարելի յե բարձրացնել մեկ-յերկու տոնա—վազ ավելի: Յեթե ստախանովյանները տեխնիկական նորմաները բարձրացրին հինգ ե վեց անգամ, ապա այդ նշանակում ե, վոր նրանք ամբողջովին ե լիովին նոր տեխնիկայի վրա են հենվում: Այսպիսով, դուրս ե դալիս, վոր մեր յերկրի ինդուստրացումը, մեր գործարանների ու ֆարրիկանների վերակառուցումը, նոր տեխնիկայի ե նոր սարքավորման առկայությունը ստախանովյան շարժումը ծնող տրամադոններից մեկը հանդիսացան:

4) Սակայն միայն նոր տեխնիկայով չատ հեռու չեա գնա: Կարելի յե առաջնակարգ տեխնիկա, ստաջնակարգ գործարաններ ու ֆարրիկաներ ունենալ, բայց յեթե չկան այդ տեխնիկան թամբելու ընդունակ մարդիկ, տեխնիկան հենց լոկ տեխնիկա յեւ կմնա ձեզ մոտ: Վորդեսդի նոր տեխնիկան կարողանա իր արդյունքները տալ, հարկավոր ե ունենալ նաեւ մարդիկ, բանվորների ու բանվորուհիների այնպիսի կազմեր, վորոնք ընդունակ լինեն տեխնիկայի գլուխ կանգնելու ե առաջ մղելու այն: Ստախանովյան շարժման ծնունդն ու աճումը նշանակում ե, վոր մեզ մոտ արդեն բանվորների ու բանվորուհիների մեջ ծնունդ են առել այդպիսի կազմեր: Մոտ յերկու տարի առաջ կուսակցությունն ասել ե, վոր նոր գործարաններ ու ֆարրիկաններ կառուցելով ե մեր ձեռնարկություններին նոր սարքավորում

տալով, մենք գործի կեսը միայն արինք: Կուսակցությունն այն ժամանակ ասաց, վոր նոր գործարանների կառուցման խանդավառությունը պետք ե լրացնել նրանց յուրացման խանդավառությամբ, վոր միայն այդ ճանապարհով՝ կարելի յե գործը մինչեւ վերջը հասցնել: Ակներե ե, վոր այս յերկու տարվա ընթացքում տեղի յե ունեցել այդ նոր տեխնիկայի յուրացումը ե նոր կազմերի առաջացումը: Այժմ պարզ ե, վոր այդպիսի կազմեր մենք ունենք: Հասկանալի յե, վոր առանց այդպիսի կազմերի, առանց այդ նոր մարդկանց՝ մեզ մոտ ստախանովյան վո՛չ մի շարժում չեր լինի: Այսպիսով, բանվորների ու բանվորուհիների մեջ նոր տեխնիկան յուրացրած նոր մարդիկ հանդիսացան այն ուժը, վորը ձեռավորեց ու առաջ մղեց ստախանովյան շարժումը:

Ահա այն պայմանները, վորոնք ծնեցին ու առաջ մղեցին ստախանովյան շարժումը:

ՆՈՐ ՄԱՐԴԻԿ—ՏԵՆՆԻԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆՈՐՄԱՆԵՐ

Յեւ ասացի, վոր ստախանովյան շարժումը զարգացավ վո՛չ թե աստիճանականության կարգով, այլ ինչ-վոր պատվար ճեղքող պայթյումի կարգով: Ակնհայտ է, վոր նա ստիպված էր ինչ-վոր խոչընդոտներ հաղթահարելու: Մեկը նրան խանգարում էր, մեկը նրան սեղմում էր, և յաճա ստախանովյան շարժումն ուժեր կուտակելով ճեղքեց այդ խոչընդոտները և հեղեղեց յերկիրը:

Բանն ինչո՞ւմն է այստեղ. իրոք ո՞վ էր խանգարում:

Խանգարում էյին տեխնիկական հին նորմաները և այդ նորմաների թիկունքին կանգնած մարդիկ: Միքանի տարի առաջ մեր ճարտարադեւ-տեխնիկական և տնտեսական աչք-խառողները տեխնիկական վորոշ նորմաներ կազմեցին, նկատի ունենալով մեր բանվորների ու բանվորուհիների տեխնիկական հետամնացությունը: Այդ ժամանակից անցել է միքանի տարի: Այդ ժամանակամիջոցում մարդիկ տեխնիկապես աճեցին և զինվեցին: Իսկ տեխնիկական նորմաներն անփոփոխ էյին մնում: Հասկանալի չէ, վոր այդ նորմաներն այժմ հնացած են մեր նոր մարդկանց համար: Այժմ բոլորն ել դժգոհ են դործող տեխնիկական նորմաներից: Բայց չե՞ վոր դրանք յերկնքից չեն իջել: Յեւլ բանն

այստեղ ամենևին այն չէ, վոր այդ տեխնիկական նորմաները ժամանակին կազմվել են վորպես ցածր նորմաներ: Բանը նախ և առաջ այն է, վոր այժմ, յերբ այդ նորմաներն արդեն հնացել են, փորձում են պաշտպանել զրանք, վորպես ժամանակակից նորմաներ: Կառչում են մեր բանվորների և բանվորուհիների տեխնիկական հետամնացությունից, այդ հետամնացությունն համաձայն են շարժվում, յեղնում են հետամնացությունից, և վերջապես բանն այնտեղն է հասնում, վոր սկսում են հետամնացություն լսողալ: Ե՛, իսկ ի՞նչ անենք, յեթե այդ հետամնացությունն անցյալի դիրկն է դնում: Մի՞թե մենք պետք է խոնարհվենք մեր հետամնացության առաջ և այն դարձնենք սրբապատկեր, Փետիչ: Ի՞նչ անենք, յեթե բանվորներն ու բանվորուհիներն արդեն կարողացել են տեխնիկապես աճել և կոփվել: Ի՞նչ անենք, յեթե հին տեխնիկական նորմաները դադարել են իրականությանը համապատասխանելուց, իսկ մեր բանվորներն ու բանվորուհիներն արդեն իրականում կարողացել են զերազանցել զրանք հնգապատիկ, տասնապատիկ: Մի՞թե մենք յերբեկիցե հավատարմության յերդում ենք տվել մեր հետամնացությանը: Կարձեմ այդպիսի բան չի յեղել, ընկերնե՛ր (ընդհանուր ծիծաղ): Մի՞թե մեր յեղակետն է յեղել այն, վոր մեր բանվորներն ու բանվորուհիները հավիտյան հենց այնպես հետամնաց են մնալու: Կարձեմ թե մենք այդպիսի յեղակետ չենք ունեցել (ընդհանուր ծիծաղ): Այն ժամանակ բանն ի՞նչումն է: Մի՞թե մենք բավականաչափ համարձակություն չենք ունենա կոտրելու մեր ճարտարագետներից ու տեխնիկներից վոմանց պահպանողականությունը, խորտակելու հին տրագիկիաներն ու նորմաները և լայն ասպարեղ տալու բանվոր գասակարդի նոր ուժերին:

Դիտություն մասին են խոսում: Ասում են, թե դիտություն տվյալները, տեխնիկական տեղեկատուների և հրահանգների տվյալները հակասում են ստախանովականների

նոր, ավելի բարձր տեխնիկական նորմաների վերաբերյալ պահանջներին: Բայց խոսքն այստեղ վոր դիտություն մասին է: Գիտություն տվյալները միշտ ստուգվել են պրակտիկայի, փորձի միջոցով: Մի դիտություն, վորը կարելի է կապերը պրակտիկայից, փորձից, — ել ի՞նչ գիտություն է: Յեթե գիտությունն այնպես լիներ, ինչպես պատկերացնում են մեր միջանի պահպանողական ընկերները, ապա այն վաղուց կորած կլիներ մարդկության համար: Գիտությունը հենց նրա համար էլ գիտություն է կոչվում, վոր նա ֆեոտիչներ չի ընդունում, չի վախենում ձևից բարձրացնելու իր դարն ապրածի, հնի վրա և ուշադիր աշխատելու հանում փորձի ձայնին, պրակտիկայի ձայնին: Յեթե բանն այլ կերպ լիներ, մենք առհասարակ գիտություն չէինք ունենա, չէինք ունենա, ասենք թե, ասադաբաշխությունը, և մենք դեռևս յուր կոնայինը Պաղոմեոսի հնամաշ սխառմով, մենք չէինք ունենա կենսաբանություն և դեռևս կմխիթարվեինք մարդու ստեղծագործության լեզուն դալով, մենք չէինք ունենա քիմիա և դեռևս յուր կոնայինք ալքիմիկների դուշակություններով:

Ահա թե ինչու յես կարծում եմ, վոր մեր ճարտարապետ-տեխնիկական և տնտեսական աշխատողները, վորոնք արդեն բավականաչափ հետ են մնացել ստախանովյան շարժումից, լավ կանչին, յեթե դադարեցին հին տեխնիկայի նորմաներից կառուցելուց և ինչպես հարկն է, գիտականորեն, նոր, ստախանովյան ձևով վերակառուցվեցին:

Լավ, կասեն մեզ: Բայց ինչպե՞ս վարվել տեխնիկական նորմաների հետ ընդհանրապես: Արդյոք նրանք հարկավոր են արդյունաբերությանը, թե կարելի չէ կառավարվել բոլորովին առանց վորևե նորմայի:

Վոմանք ասում են, թե մեզ այլևս վոչ մի տեխնիկական նորմա հարկավոր չէ: Այդ ճիշտ չէ, ընկերներ: Դեռ ավելին. այդ հիմարությունն է: Պրանային տնտեսությունն անհնարին է առանց տեխնիկական նորմաների: Բացի դրա-

նից, տեխնիկական նորմաները հարկավոր են, վորպեսզի հետ մնացող մասսաներին հասցնենք ստախանովյան: Տեխնիկական նորմաները կարգավորող մեծ ուժ են, վորոնք արտադրության մեջ բանվորական լայն մասսաներին կաղմակեցում են բանվոր դասակարգի առաջավոր տարրերի շուրջը: Հետևաբար, տեխնիկական նորմաները մեզ հարկավոր են, բայց վոչ այն նորմաները, վորոնք այժմ գոյություն ունեն, այլ ավելի բարձր նորմաներ:

Մյուսներն ասում են, թե տեխնիկական նորմաները հարկավոր են, բայց պետք է դրանք հասցնել այժմ իսկ այն նվաճումներին, վորոնց հասել են Ստախանովյանը, Բուսիդինները, Վինոգրադովաները և ուրիշները: Այս ել ճիշտ չէ: Սյուլախի նորմաները ունի չէին լինում րա ժամանակի համար, վորովհետև բանվորներն ու բանվորահիները, վորոնք տեխնիկական պակաս են կոչված, քան Ստախանովյանը և Բուսիդինները, չէին կարողանա ալքալիսի նորմաներ իրադործել: Մեզ հարկավոր են այնպիսի տեխնիկական նորմաներ, վորոնք գտնվեն այժմյան տեխնիկական նորմաների և այն նորմաների միջև, վորոնց հասել են Ստախանովյանն ու Բուսիդինները: Վերցնենք, որի՞նչակ, ճակնդեղի գծով բոլորին հայտնի հինգհարյուրական Մարիա Դեմչենկոյին: Նա հասել է հեկտարին հինգ հարյուր և ավելի ցենտներ բերքի: Կարելի՞ չէ արդյոք այս նվաճումը բերքատվության նորմա դարձնել ամբողջ ճակնդեղագործական տնտեսության համար, ասենք, Ուկրաինայում: Վո՛չ, չի կարելի: Առայժմ դրա մասին խոսելը վաղ է: Մարիա Դեմչենկոն հասել է մեկ հեկտարին 500 և ավելի ցենտներ բերքի, իսկ ճակնդեղի միջին բերքը, որինակ, Ուկրաինայում, այս տարի կաղմում է հեկտարին 130—132 ցենտներ: Ինչպես տեսնում եք, տարբերությունը փոքր չէ: Կարելի՞ չէ արդյոք ճակնդեղի բերքատվության համար 400 կամ 300 ցենտների նորմա տալ: Գործին տեղյակ բոլոր մարդիկ ասում են, վոր առայժմ այդպիսի բան

չի կարելի անել: Ահներև ե, վոր Ռւկրախնայում 1936 թվա-
կանի համար պետք ե հեկտարին 200—250 ցենտներ բերքա-
տալության նորմա տալ: Իսկ այդ նորման վորքը նորմա չե,
քանի վոր այդ նորման կատարելու դեպքում այն կարող
եր մեզ յերկու անգամ աւելի չաքար տալ, քան 1935 թվին
ստացանք: Նույնը պետք ե ասել արդյունաբերության մա-
սին: Ստախանովը գոյութիւն ունեցող տեխնիկական նոր-
ման գերազանցել ե կարծեմ մի 10 անգամ կամ նույնիսկ
աւելի: Այս նվաճումը նոր տեխնիկական նորմա հայտա-
բարելը հանքահատ մուրճ բանեցնող բոլոր մարդկանց հա-
մար խելացի բան չեր լինի: Պարզ ե, վոր հարկ կլինի
գոյութիւն ունեցող նորմայի ե ընկ. Ստախանովի կենսա-
գործած նորմայի միջև գտնուող մի նորմա տալու:

Համենայն դեպս, մի բան պարզ ե. այժմյան տեխնի-
կական նորմաներն արդեն իրականութեանը չեն համապա-
տասխանում, նրանք հետ են մնացել ե արդելակ են դարձել
մեր արդյունաբերութեան համար, իսկ մեր արդյունաբե-
րութիւնը չարդելակելու համար անհրաժեշտ ե այդ նոր-
մաները նոր, աւելի բարձր տեխնիկական նորմաներով փո-
խարինել: Նոր մարդիկ, նոր ժամանակներ, — տեխնիկական
նոր նորմաներ:

4.

ՄԵՐՁԱՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Վորո՞նք են մեր մերձավորագույն խնդիրները ստախա-
նովյան շարժման շահերի տեսակետից: Վորպեսզի չցրենք
մեր ուժերը, յեկեք այս գործը վերածենք մերձավոր յեր-
կու խնդրի:

Առաջին: Խնդիրն այն ե, վոր ողնենք ստախանովական-
ներին՝ շարունակելու ստախանովյան շարժման ծավալումը
ե այն լայն ու խորը տարածելու ԽՍՀՄ բոլոր մարզերում
ու շրջաններում: Այս—մեկ կողմից: Յեւ մյուս կողմից —
սանձահարեք տնտեսական ե ճարտարագետ-տեխնիկական
աշխատողներից բոլոր այն տարրերին, վորոնք համառոտ են
կառուում են հնից, չեն ցանկանում առաջ շարժվել ե սխա-
տեմատիկաբար արդելակում են ստախանովյան շարժման
ծավալումը: Վորպեսզի ստախանովյան շարժումն ամբողջ
թափով ծավալենք մեր յերկրովը մեկ, դրա համար միմի-
այն ստախանովականները, իհարկե, բաժանան չեն: Ան-
հրաժեշտ ե, վոր մեր կուսակցական կադմակերպութեան
ները լծվեն այս գործին ե ողնեն ստախանովականներին՝
շարժումը մինչև վերջը հասցնելու համար: Այս տեսակե-
տից Դոնեցի մարզային կադմակերպութեանն տնվիճելիո-
րեն մեծ նախաձեռնութեան ե յերևան բերել: Այս իմաստով
լավ են աշխատում Մոսկովայի ե Լենինգրադի մարզային

կաղմակերպությունները: Իսկ ինչպե՞ս են մյուս մարդերը: Նրանք, յերեւի, դեռ նոր «տեղից չարժւում են»: Որինակ, Ուրալի մասին կարծես վոչմի տեղեկություն չկա, կամ շատ քիչ տեղեկություն կա, թեև Ուրալը, ինչպես հայտնի յե, հակայական արդյունաբերական կենտրոն ե: Նույնը պետք է ասել Սրբմտյան Սիրիւրի մասին, Կուդրասի մասին, վորտեղ բոլոր նշաններից յերևում ե, վոր դեռ չեն կարողացել «տեղից չարժւել»: Սակայն կարելի յե չկասկածել, վոր մեր կուսակցական կաղմակերպությունները կձևոնարկեն այդ գործին և կօղնեն ստախանովականներին հաղթահարելու դժվարությունները:

Ինչ վերաբերում ե գործի մյուս կողմին, — տնտեսական և ճարտարադէտ — տեխնիկական աշխատողներից համառ պահպանողականներին սանձահարելուն, — ասպ ալստեղ բանը վորք ինչ ավելի բարդ ե լինելու: Հարկ կլինի առաջին հերթին համոզել, համբերությամբ ու ընկերաբար համոզել արդյունաբերության այս պահպանողական տարրերին, վոր ստախանովյան շարժումն առաջադիմական շարժում ե, և անհրաժեշտ ե ստախանովական ձևով վերակառուցվել: Իսկ յեթե համոզելը չողնի, հարկ կլինի ձեռք առնել ավելի վճռական միջոցներ: Վերջենք, որինակ, Հաղորդակցության ճանապարհների ժողկոմատը: Այս ժողկոմատի կենտրոնական ապարատում նորերս դոյություն ունեւ պրոֆեսորների, ճարտարադէտների և գործին գիտակ այլ անձանց մի խմբակ, — դրանց մեջ կոմունիստներ ել կային, — վորը բոլորին հալատացնում եր, թե ժամը 13—14 կիլոմետր առևտրական արագությունն այն վերջնական սահմանն ե, վորից ավելի չի կարելի, անհնարին ե շարժվել, յեթե չենք ցանկանում հակասել «չահադործման վերաբերյալ գիտությանը»: Այդ մի բովական հեղինակավոր խմբակ եր, վորն իր հայացքները քարոզում եր բանավոր և տպագիր կերպով, հրահանգներ եր տալիս Հաղորդակցության ճանապարհների ժողկոմատի համապատասխան օրդաններին և

սահասարակ «մտքերին իշխող» եր շահադործման մասնագետների մեջ: Մենք, վոր գործի գիտականը չենք, յերկաթուղային գործի մի տարող շարք պրակտիկների առաջարկների հիման վրա մեր հերթին հալատացնում եյինք այդ հեղինակավոր պրոֆեսորներին, վոր 13—14 կիլոմետրը չի կարող վերջին սահմանը լինել, վոր գործի վորոշ կաղմակերպմամբ կարելի յե ընդլայնել այդ սահմանը: Դրան ի պատասխան, այդ խմբակը փոխանակ ականջ դնելու փորձի ու պրակտիկայի ձայնին և վերանայելու իր վերաբերմունքը դեպի այդ գործը, պայքար սկսեց յերկաթուղային գործի առաջադեմ տարրերի դեմ և ել ավելի ուժեղացրեց իր պահպանողական հայացքների պրոպագանդը: Հասկանալի յե, վոր մենք հարկադրված յեղանք մի թեթեւ հասցնելու այդ հարգելի մարդկանց դնչին ու քաղաքավարի կերպով՝ Հաղորդակցության ճանապարհների ժողկոմատի կենտրոնական ապարատից ճանապարհ դնելու (ծափախարություններ): Յեւ ի՞նչ: Մենք այժմ ժամը 18—19 կիլոմետր առևտրական արագություն ունենք (ծափախարություններ): Յեւ կարծում եմ, ընկերներ, վոր ծայրահեղ դեպքում հարկ կլինի այս մեթոդին դիմելու մեր ժողովրդական տնտեսության այլ բնագավառներում եւ, յեթե, իհարկե, համառող պահպանողականները չդադարեն ստախանովյան շարժումը խանդարելուց և նրա առաջ արգելքներ հարուցելուց:

Յերկրորդ: Խնդիրն այն ե, վորպեսզի այն տնտեսավարներին, ճարտարադէտներին ու տեխնիկներին, վորոնք չեն ցանկանում խանդարել ստախանովյան շարժմանը, վորոնք համակրում են այդ շարժմանը, բայց դեռ չեն կարողացել վերակառուցվել, դեռեւ չեն կարողացել գլխավորել ստախանովյան շարժումը, ողնենք նրանց վերակառուցվելու և ստախանովյան շարժումը գլխավորելու: Յեւ պետք ե ասեմ, ընկերներ, վոր մենք քիչ այդպիսի տնտեսավարներ, ճարտարադէտներ և տեխնիկներ չունենք: Յեւ յեթե մենք

ողնենք այդ րնկերներին, ապա դրանց թիւր մեղ մոտ ան-
տարակույտ ե՛լ ավելի կլինի:

Յես կարծում եմ, վոր յեթե այս խնդիրները մենք իրա-
գործենք, ստախանովյան շարժումն ամբողջ թափով կծա-
վարվի, կընդգրկի մեր յերկրի բոլոր մարդերն ու շրջան-
ները և նոր նվաճումներէ հրաշքներ ցույց կտա մեզ:

Ե.

ՅԵՐԿՈՒ ԽՈՍԲ.

Միքանի խոսք ներկա խորհրդակցութեան մասին, նոր
նշանակութեան մասին: Լենինն ուսուցանում եր, վոր իս-
կական բուլճեիկ ղեկավարներ կարող են լինել միայն այն
ղեկավարները, վորոնք կարողանում են վո՛չ միայն սովո-
րեցնել բանվորներին ու գյուղացիներին, այլև սովորել
նրանցից: Բուլճեիկներէջ վոմանց Լենինի այս խոսքերը դուր
չեն յեկել: Բայց պատմութիւնը ցույց ե տալիս, վոր Լե-
նինը հարկուր տոկոսով իրավացի դուրս յեկավ նաև այս
աստիարեցում: Իրոք վոր՝ միլիոնավոր աշխատավորներ —
բանվորներ ու գյուղացիներ աշխատում, ապրում, պայքա-
րում են: Ո՞վ կարող ե կասկածել, վոր այդ մարդիկ իզուր
տեղը չեն ապրում, վոր ապրելով ու պայքարելով, այս
մարդիկ հսկայական պրակտիկ փորձ են կուտակում: Մի-
թե կարելի յե կասկածել, վոր այդ փորձն արհամարհող
ղեկավարները չեն կարող իսկական ղեկավարներ համար-
վել: Հետևաբար, մենք, կուսակցութեան և կառավարու-
թեան ղեկավարներս, պետք ե վո՛չ միայն սովորեցնենք
բանվորներին, այլև սովորենք նրանցից: Վոր դուք, ներ-
կա խորհրդակցութեան անդամներդ, ախտեղ, խորհրդակ-
ցութեանը մեր կառավարութեան ղեկավարներից վորոշ բան
սովորեցի՞, այդ յես չեմ ժխտի: Բայց չի կարելի ժխտել

և այն, սխր մենք, կառավարութեան ղեկավարներս եւ, չառ-
բան սովորեցինք ձեզնից, ստախանովականներէցդ. ներկա
խորհրդակցութեան անդամներէցդ: Ապա ուրեմն, չնորհա-
կալութեան ձեզ, ընկերներ, սովորեցնելու համար, մեծ
չնորհակալութեան (փոքորկալից ծափահարութեաններ):

Վերջապէս յերկու խոսք այն մասին, թե ինչպէս պետք է
հալերժաղները այս խորհրդակցութեանը: Մենք այստեղ նա-
խադահուծեան մեջ խորհրդակցեցինք և վորոշեցինք, վոր
պետք է վորեւէ կերպ նշել իշխանութեան ղեկավարների այս
խորհրդակցութեանը ստախանովեան չարժման ղեկավարնե-
րի հետ: Յետ անմիջապէս հանգեցինք այն վորոշման, վոր
հարկավոր է ձեզանից մի հարցուր—հարցուր քսան հոգու
ներկայացնել բարձր պարզելի:

ՁԱՅՆԵՐ. Ճիշտ է (փոքորկալից ծափահարութեաններ):

ՄՍԱԼԻՆ. Յետե դուք հալանութեան եք տալիս, ընկեր-
ներ, ապա մենք այդ դորժը գլուխ կբերենք:

(Ստախանովականների խորհրդակցութեան մասնակից-
ները փոքորկալից խանդավառ ուլաջիա յեն տնում ընկեր
ՄՍԱԼԻՆԻՆ: Ամբողջ դաշիներ քնդում է ծափահարութեան-
ներից, հուժկու «ուռան» դղրդացնում է դաշիների կամար-
ները: Կուսակցութեան առաջնորդ ընկեր ՄՍԱԼԻՆԻՆ վող-
ջումով ամբիւլ բացականչութեաններ են յսվում բոլոր ծայ-
րերից: Ուլաջիան վերջանում է «ինտերնացիոնալի» հզոր
յերգեցողութեամբ—խորհրդակցութեան յերեք հազար մաս-
նակիցներ յերգում են սլովենաարական եխմը):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Եջ
1. Ստախանովեան չարժման նշանակութեանը . . .	5
2. Ստախանովեան չարժման արժանները . . .	13
3. Նոր մարդիկ—տեխնիկական նոր նորմաներ . . .	20
4. Մեր ձախորհուրդն ինդկերները . . .	25
5. Յերկու խոսք . . .	29

4092

Թարգմ. Վ. Փարեկյան

Վեր. սրբագր. Յե. Տեր-Մինոսյան

Հանձնված և արտադր. 3-ին դեկ.
Ստորագրված և տպգր. 5-ին դեկ.

Պետհրատի տպարան Յերեվան
Դրվիկա. Շ. 85, Հրատ. 330
Պատվեր № 1300, Տվրած 50.000

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0180090

И. В. СТАЛИН.

Речь на первом
всесоюзном совещании
стахановцев.